

Іван БАГРЯНИЙ

Чому я не хочу вертатись до СРСР?

Я вернусь до своєї Вітчизни з мільйонами своїх братів і сестер, що перебувають тут, в Європі, і там, по сибірських концтаборах, тоді, коли тоталітарна кривава більшовицька система буде знесена так, як і гітлерівська, коли НКВС піде вслід за гестапо, коли червоний російський фашизм щезне так, як щез фашизм німецький...

Автор

Я один із тих сотень тисяч людей-українців, що не хочуть вертатися додому, під більшовизм, дивуючи тим цілий світ.

Я є українець, робітник з походження, маю 35 років, уроджений на Полтавщині (тепер Сумщина), зараз живу без сталого житла, у вічній нужді, никаючи, як бездомний пес, по Європі, утікаючи перед репатріаційними комісіями з СРСР, що хочуть повернути мене на «родіну».

Я не хочу вертатись на ту «родіну». Нас тут сотні тисяч таких, що не хочуть вертатись. Нас беруть із застосуванням зброї, але ми чинимо скажений опір, ми волиємо вмерти тут, на чужині, але не вертатись на ту «родіну». Я беру це слово в лапки, як слово, наповнене для нас страшним змістом, як слово чуже, з таким незрівнянним цинізмом нав'язуване нам радянською пропагандою. Більшовики зробили для 100 національностей єдину «совітську родіну» і нав'язують її силою, цю страшну тюрму народів, звану СРСР.

Вони її величають «родіна» і ганяються за нами по цілому світу, щоб на аркані потягти нас на ту «родіну». При одній думці, що вони таки спіймають і повернуть, в мене сивіє волосся, і я вожу з собою дозу ціанистого калію, як останній засіб самозахисту перед сталінським соціалізмом, перед тією «родіною».

Для європейців і громадян всіх частин світу (крім СРСР) дивно й незрозуміло, як-то може людина утікати від своєї Вітчизни і не хотіти вертатись до неї. То, мабуть, великі злочинці, що бояться кари за гріхи перед своєю Вітчизною?

Мабуть, тому до нас ставляться з такою ворожістю.

Справді, тут є чому дивуватися тим, для кого слово «Вітчизна» наповнене святим змістом. Що може бути милішого за Вітчизну, за ту землю, де народився і по якій ходив дитячими ногами, де лежать кості предків, де могила матері?

Для нас слово «Вітчизна» також наповнене святим змістом і, може, більшим, як для будь-кого іншого. Але не сталінська «родіна». Мені моя Вітчизна сниться щоночі. Вітчизна моя, Україна, одна з «рівноправних» республік у федерації, званій СРСР.

Я не тільки не є злочинцем супроти своєї Вітчизни, а навпаки, витерпів за неї третину свого життя по радянських тюрмах і концтаборах ще до війни.

Вона мені сниться щоночі, і все ж я не хочу нині вертатись до неї.

Чому?

Бо там більшовизм.

Цивілізований світ не знає, що це значить, і може навіть не повірити нам. Та, слухаючи нас, мусить поставитися до того уважно. Ми прожили там чверть століття, і, говорячи тепер страшну правду про тамтешній світ, ми робимо це з повною свідомістю, що ставимо під загрозу смерті-терору і каторги всіх наших близьких і рідних, які ще залишилися там і на яких Сталін буде виміщати свою ненаситну злобу і кровожерну зненависть до нас, українців.

Одначе це не спиняє нас від бажання розказати світові хоч частину тієї страшної правди, що жене нас по світах крізь нужду, холод і голод геть далі, як страшна примара, правди про «родіну», про країну сталінського соціалізму і про нашу українську трагедію в ній. Отже:

I

Візьміть «Малу радянську енциклопедію» видання 1940 р., розкрийте її на букву «у» і прочитайте в рубриці «УРСР», що там написано.

Це документ. А написано там чорним по білому, хоч і дрібним друком, що Радянська Україна за переписом 1927 р. мала українського населення 32 мільйони, а в 1939 р., цебто по 12 роках,.. 28 мільйонів.

Всього лише 28 мільйонів! Де ж ділися 4 мільйони людей проти 1927 р.?

А де дівся приріст, що за 12 років мав бути щонайменше 6–7 мільйонів?

Разом це становить понад десять мільйонів. Де ж вони ділися, ці 10 мільйонів українського населення? Що з ними сталося в країні «цвітучого соціалізму»?

Ось через це я не хочу вертатись під більшовизм.

Я пройшов увесь тернистий шлях зі своїм народом і був живим свідком, де поділися ті мільйони. Того не можна розповісти в короткій статті докладно, але я хочу хоч стисло про те розказати.

Причому підкреслюю, що я робітник (пролетар), цебто представник «панівного» в СРСР класу, іменем якого Сталін і його партія здійснюють т. зв. «пролетарську диктатуру». Я є сином українського пролетаря, крім того, мати моя селянського походження — дочка селянина Івана Кривуші із села Куземин на Полтавщині — ось це є нещастя цілого мого життя в «найдемократичнішому» СРСР.

І саме через те я був не тільки свідком, де ділися 10 мільйонів українського населення, а й часткою тих мільйонів, що були мордовані і знищувані послідовно через усі роки більшовизму.

II

Я був ще малим 10-річним хлопцем, як більшовики вдерлися в мою свідомість кривавим кошмаром, виступаючи як кати мого народу. Це було 1920 року. Я жив тоді в дідуся у селі, на пасіці. Дідусь мав 92 роки і був однорукий каліка, але трудився на пасіці, доглядаючи її. Він нагадував мені святих Зосима і Саватія, що були намальовані на образку, який висів під старою липою посеред пасіки.

Аж ось одного дня надвечір прийшли якісь озброєні люди, що говорили чужою мовою, і на моїх очах та на очах інших онуків, під наш несамовитий вереск замордували його, а з ним одного сина (мого дядька). Вони довго штрикали їх штиками і щось допитували, стріляли в лежачі скривавлені тіла з пістолів і реготали... Вони всі гидко лаялись. Під старою липою посеред

пасіки, коло ікони святих Зосима і Саватія, все було забризкане кров'ю. Кров усе життя стоятиме мені в очах. Це так починалася «Варфоломійвська ніч» в тім селі. Таких ночей було багато в Україні, і я, маленький, чув, як люди говорили про них з жахом, але не бачив. А тоді побачив. У ту ніч було вимордувано в селі всіх стареньких господарів і священика, а організував ту ніч (як і безліч таких ночей) більшовизм в особі представників чека та більшовицького «істреботряду». Я не знав, що то було прелюдією до всього радянського життя і символом долі, приготованої більшовизмом для цілого мого народу.

Замучили вони мого діда за те, що він був заможний український селянин (мав 40 десятин землі) й був проти «комуни», а дядька за те, що він за часів національно-визвольної боротьби — в 1917–1919 рр. — був вояком національної армії Української Народної Республіки, за те, що боровся за свободу і незалежність українського народу.

Другого мого дядька, що врятувався тоді від смерті втечею, пізніше заарештували й без суду заслали на Соловки (радянське Дахау) на 10 років, потім добавили ще 10 років, і він там загинув.

Пізніше тими самими шляхами пішов і я, і вся моя родина.

Ось так я вперше побачив зблизька більшовизм. Це було на світанку мого життя і на початку існування УРСР, цебто України, підгорненої під радянський режим, колонізованої червоним московським імперіалізмом.

Пізніше таким кривавим і жорстоким бачив я його все життя там.

III

Підгорнувши Україну, більшовизм поставив своїм завданням зденационалізувати її, знищити духовно й національно, прагнучи зробити з багатонаціонального СРСР єдину червону імперію. Україна була найбагатшою в СРСР республікою й другою по величині після Росії, тому більшовизм прагнув утримати її за всяку ціну. А через те, що добровільно народ того не хотів, то московський більшовизм став на шлях провокацій, терору і фізичного

винищення людських мас, робив він це впродовж усього панування й робить тепер. Це знищення провадилося в грандіозних масштабах, як і личить режимові, опанованому манією величі.

IV

Упродовж 1929–1932 рр., в час так званої «колективізації», більшовизм виповів війну заможному селянству гаслом «знищення куркуля як класу». На практиці це означало фізичне винищення колосальної маси людей, чесних трударів-хліборобів. І насамперед — українського селянства. Це знищення «куркуля як класу» в дійсності було для нас знищенням України як нації, бо вона на 70 % селянська. Під цим гаслом фізичного знищення винищено буквально мільйони українського народу. І не т. зв. «куркулів», а бідняків, інтелігентів і робітників.

Бо в Україні це знищення проводилось не в соціальному плані, а в політичному і національному. Куркулів знищувано за те, що вони заможні, за те, що вони «куркулі». Бідняків, інтелігентів і робітників знищувано за те, що вони співчували «куркулям», а значить були «підкуркульниками». До цієї категорії належали всі ті, хто був проти радянської влади і колективізації.

Усі ті маси людей, приречених на жертву, засиляли в сніги Сибіру і Крайньої Півночі на смерть, де вони й загинули від голоду, холоду, хвороб, позбавлені всіх, навіть найелементарніших людських прав.

Висилали їх геть з усім, вириваючи з коренем, цебто зі старими і маленькими дітьми. А женучи через цілий СРСР етапами, цькували їх, як тільки могли, — живим словом і в пресі. А догнавши десь до понурої Печори чи Мурманська, кидали там напризволяще. Хто не вмер у дорозі, той гинув на місці. Маленьких дітей, що вмирали в дорозі, матері не мали як хоронити й загрибали в снігу без священика і домовини. А невдовзі і самі лягли там-таки. Кістками цих українських дітей і матерів Сталін вимостив усі шляхи й нетрі тої «необ'ятної родини».

Так загинуло й чимало з моєї рідні. Але від того в Україні нікому не стало легше жити.

V

У 1933 році більшовики штучно організували голод в Україні.

Перед очима всього світу українське селянство вимирало цілими селами й районами, понад 5 мільйонів українського селянства згинувло тоді страшною голодною смертю. Допомогу, яку зорганізовано було в Західній Україні під проводом митрополита Шептицького, братню допомогу від тієї частини українського народу, що жила поза межами СРСР, під Польщею, Сталін відкинув і навіть нічого не сказав про це вмираючим українцям в СРСР. Навіщо? То небезпечно, бо то є національна солідарність, така страшна для більшовизму. Сталін прирік українське селянство на наглядну смерть свідомо, щоб змусити його до покірності, до примирення із заведеним колгоспним рабством.

Елеватори в цілому СРСР тріщали від українського хліба, запрацьованого українським народом, і здобутками того народу більшовики завоювали за безцінь світові ринки, створюючи демпінг, постачали ним китайську революцію тощо... В цей час умираючих українських селян, що їхали до столиць просити на вулицях милостиню, виловлювала червона жандармерія, звана робітничо-селянською міліцією, і викидала геть за місто вмирати на шляхах.

Український народ у цій страшній трагедії був доведений до людожерства, до найвищого ступеня людської трагедії. Збожеволілі від голоду матері з'їдали своїх дітей...

Ви, матері цілого світу, чи можете уявити собі такий стан і такий режим, коли б ви могли з'їсти власну дитину?

Ні!

Ви не можете цього навіть збагнути, ані в це повірити! А це було в Україні в 1933.

Адже ви не думаете, що наші матері, наші жінки й сестри з племені ботокудів, чи бушменів, чи інших диких племен Африки?

Ні, наші матері й сестри є зі Східної Європи, з роду великої княгині Ольги, що насаджувала християнство ще на світанку європейської цивілізації.

Наші матері й сестри є з одного найшляхетнішого слов'янського племені, з України, і вони такі ж шляхетні

й предобрі, як матері й дівчата Італії, або Франції, або Англії. Але... До того ступеня трагізму вони були доведені більшовизмом. До найвищого ступеня трагедії, що не піддається навіть охопленню нормальним розумом. Вони були поставлені перед жахливою альтернативою: або страшна голодна смерть, або ...і це друге «або» було вже вислідом божевілля вмираючого. І за цим «або» все одно стояла смерть. І поставив її більшовизм. І сам він став її символом. І людожерство — його породження і його суть. Більшовизм є його символом. Тут можна зібрати таку силу фактів, і матеріалів, і живих свідків, що висвітлили б цю жахливу сторінку нашої історії. Аби лише хто поцікавився. Та ніхто у світі тим не поцікавився, і в цьому наша, українського народу, ще більша трагедія.

Цей штучно створений голод забрав колосальні жертви від народу, що нічого не хотів, крім свободи й незалежності.

Ось чому я ненавиджу більшовизм і не хочу вертатись на «родіну».

VI

У роках 1932–1939 більшовизм знищив усю українську інтелігенцію: вчених, письменників, митців, військових, політичних діячів — тисячі і десятки тисяч людей, що були верхівкою народу. Багато серед них і комуністів, тих, що героїчно боролися в Жовтневу революцію за її гасла про свободу і справедливість, про рівність і братерство і були весь час вірні тим гаслам.

Сталін, потоптавши всі ті гасла своєю антинародною політикою, нищив і тих людей, що були їм до кінця вірні.

Більшовизм винищив їх саме для того, щоб позбавити український народ духовної верхівки, що змагалася до свободи й соціальної справедливості.

А винищив він їх, спершу піддавши страшній інквізиції, таким катуванням, що їх знали лише часи середньовіччя, потім постріляв та позасилав на каторгу: в далеку Колиму, на Соловки, на землю Франца-Йосифа і т.д., і т.д.

Так загинуло багато моїх друзів і товаришів, так загинули письменники: Григорій Косинка, Д. Фальківський, Б. Антоненко-Давидович¹, Є. Плужник, Б. Тенета, Д. Загуд, М. Йогансен, М. Куліш, С. Пилипенко, О. Слісарен-

ко, М. Драй-Хмара, Г. Брасюк, М. Івченко, Г. Шкурупій, О. Влизько, Ю. Шпол, Гр. Еп'к, В. Підмогильний, М. Вороний, М. Зеров і інші... і інші...

Художники: І. Падалка, В. Седляр, І. Врона та інші...

Полководці: Як'р, Дубовий, Тютюнник тощо...

Так загинули професори: С. Єфремов, О. Дорошкевич...

Цей реєстр такий довгий, такий безконечний, як безконечна наша трагедія. Багато українських діячів-комуністів покінчили життя самогубством, як Скрипник, письменник-комуніст Хвильовий, голова Раднаркому УРСР Любченко тощо.

Серед усіх замучених діячів українського мистецтва, літератури й науки багато великих імен, непересічних талантів, знаних і шанованих в Україні.

Багато з них були моїми товаришами і друзями, і я можу запевнити, що вони не були ворогами народу, а навпаки — популярними патріотами, високоінтелектуальними, порядними синами робітників і селян і бездоганно чесними людьми. За це їх знищено.

З ними я пройшов тернистий шлях більшовицьких тюрем і таборів.

З багатьма сидів в одній камері, був однаково битий і катований...

До речі — до уваги канадців, американців, а особливо тамошніх українців-комуністів.

Так загинув у числі інших і відомий ваш письменник-комуніст М. Ірчан! Так загинули і всі українці-комуністи галичани, що повірили Сталінові й пішли до СРСР будувати радянську Україну в «братнім союзі» з червоною Москвою. Їх знищили за те, що вони були українськими комуністами й, повіривши в облудні більшовицькі кличі про право націй на свободу аж до «відокремлення», сподівалися те «право» здійснити.

Багато живих свідків можуть сказати всім, де лежать їхні кості, таких, як Грицай, Бадан, Крушельницький тощо.

І коли канадські та американські українці-комуністи виступають сьогодні проти нас, утікачів від більшовизму, домагаючись повернути нас назад, то вони виконують каїнову роль.

Хай вони поїдуть самі до того сталінського «раю» та побудуть там кілька років. А тоді вже, якщо вціліють, хай забирають слово.

Крім високої інтелігенції з іменами, в ці два роки було вимордувано безліч інтелігенції безіменної.

І все за те, що вони були українці й десь бодай словом будь-коли (навіть 20 років тому) заявили про свою нелюбов до московського окупаційного режиму. За це їх усіх названо ворогами народу і вимордувано в таких спосіб, що й Гітлер міг би позаздрити й навчитись. Страхіття Дахау і Бухенвальда не перевищують страхіть безлічі енкаведистських катівень та концтаборів у ті роки.

Внаслідок усіх тих знущань над українським народом загинуло, навіть за радянською статистикою, про яку було згадувано вже, між 1927–1939 роками понад 10 мільйонів населення.

Але радянська статистика не заслуговує на довір'я. Перепис в кінці 30-х років починався двічі. Раз, в 1937 році, після закінчення перепису все було зліквідовано й запроєктовано перепис наново, віддаливши його на довший час, бо наслідки першого перепису були жахливі.

Відклавши перепис, вжито було негайних заходів, щоб сьак-так виправити трагічний стан з кількістю населення в окремих республіках, а особливо в Україні. Негайно було проголошено закон про заборону абортів, про нагороду за многородність тощо, щоб збільшити приріст.

А тоді приступлено до перепису в 1939 р. Причём переписувано навіть по камерах смертників, затримавши виконання смертних вироків до закінчення перепису. І все ж в Україні не вистачало кілька мільйонів проти 1927 р., й то за даними цього, перепрошую, «перепису». Ось чому я не хочу вертатись під більшовизм й ніколи не дамся живим, щоб мене сталінські сатрапи везли на «совітську родіну».

VII

Тую «родіну» я пройшов від Києва до Чукотки, до Берингової протоки й назад. Пройшов під опікою опричників з ДПУ-НКВС, переходячи поступово через всі митарства, поки не втік сюди, в Європу. Це тривало вісім років: цебто половина мого свідомого життя проведена в тюрмах і концтаборах большевії. Ціла молодість похоронена

там. А решта життя прожита в загальному концтаборі, ім'я якому СРСР, де така категорія людей (а саме категорія політично неблагонадійних) позбавлена права голосу й приречена на стан моральної депресії, не кажучи вже, що вона часто позбавлена праці й життєвих засобів і вічно загрожена новими арештами та ув'язненнями.

Недарма в СРСР виховався тип людини, такий поширений там, — людини заляканої, підозрілої, мовчазної і фатально настроєної. Європеєць або американець, почувши, що автор пробув 8 років по тюрмах у країні «соціалізму», подумає, що він є принаймні убивцею-рецидивістом, або гвалтівником малолітніх дітей, або бандитом з великої дороги, коли заслужив такої кари.

Ні, автор є лише українським митцем з вищою освітою й ніколи не різав навіть курчати. Але ціле нещастя в тім, що він в тій Україні «сталінського соціалізму» й найширшої у світі «демократії» насмілився сказати слово протесту, й те замасковане в езопівську форму. За це він провів молодість по тюрмах і на каторзі й заздрив навіть бандитам, бо вони мали легший режим і пільги, а митці не мали пільг як «політичні злочинці», тому що вони були патріотами свого народу й своєї Вітчизни.

Отже, парадокс!

VIII

Я не хочу вертатись до своєї Вітчизни саме тому, що я люблю свою Вітчизну. А любов до Вітчизни, до свого народу, цебто національний патріотизм, в СРСР є найтяжчим злочином. Так було цілих 25 років, так є тепер. Злочин цей зветься більшовицькою мовою — мовою червоного московського фашизму — «місцевим націоналізмом».

Чому це вважається за найтяжчий злочин? СРСР, як відомо, є федерацією рівноправних республік, рівноправних народів, що по «сталінській конституції» мають право на національну свободу аж до відокремлення від СРСР. А значить, кожний представник від кожної нації нібито має право на свій патріотизм і любов до свого народу.

Однак це лише в теорії.

А насправді, коли б якась республіка захотіла вийти з федерації, вона була б задавлена вогнем і залізом сво-

го «рівноправного» союзника — більшовицькою Росією. І була б весь час наставлена і утримувана терором у тім вільнім союзі. Більшовизмові залежить на створенні єдиної тоталітарної червоної імперії з єдиною адміністрацією, єдиною мовою, єдиною культурою, єдиною ідеологією й політикою.

Тому найменший прояв власної волі будь-якої з «рівноправних» націй в СРСР (окрім Росії) здушується страшним моральним і фізичним терором.

Тим терором російський червоний фашизм (більшовизм) намагається перетворити 100 національностей у т. зв. «єдиний радянський народ», цебто фактично в російський народ.

Ось тому патріотизм «місцевий», цебто патріотизм кожного з представників отих 100 національностей — прагнення до національної свободи й незалежності, вважається за найтяжчий злочин й так тяжко карається.

Цебто любов до свого народу й Вітчизни (не до тюрми народів — СРСР, а, скажімо, до Грузії, України, Білорусії і т.д.) вважається за найтяжче зло. Ось чому українцям навіть поза межами СРСР не дають спокою й намагаються силою й провокаціями затягти їх назад і знешкочити.

А щоб світ не обурювався, а навпаки, помагав більшовизмові в його роботі, більшовизм намагається довести всім, що українці є «воєнними злочинцями», ворогами більшовизму.

Так, українці є ворогами більшовизму, але не є воєнними злочинцями. Бо вони боролися однаково проти Гітлера й проти Сталіна.

Вони боролися проти обох ще до цієї війни, так само боролися проти обох у цій війні.

Багато з нас після тюрем і концтаборів у Сталіна пройшли через концтабори гестапо — через Дахау, Белз, Бухенвальд, Авшвітц тощо. А ще більше повішено і закатовано Гітлером — Сталіновим союзником з 1939 р. Більшовизм це знає. Але він нас намагається оганьбити в найпідліший спосіб, щоб ніхто у світі не співчував і не захищав нас.

Чому?

Тому що ми для нього є небезпекою — носіями тієї правди, про яку не знає світ, але мусить знати, — цього боїться більшовизм.

IX

Я не хочу вертатись на сталінську «родину» тому, що підлість, цинізм і жорстокість більшовиків не знає меж. Партійна кліка, яка дотримується гасла «мета виправдовує всі засоби», справді не гребує жодними засобами. А через те, що мета більшовиків мінялася кілька разів за роки їхнього панування (від мети будування соціалізму з культом Карла Маркса до мети створення російської імперії з культом царя Петра I, або від мети безбожництва до мети зневажання російської православної церкви і т.д.), не важко уявити, скільки найпротилежніших засобів застосували більшовики. Раз для того, щоб ту мету будувати, а раз для того, щоб її руйнувати; раз, щоб викорінювати релігію як «опіум для народу», стріляючи священників та руйнуючи храми, а раз для реставрації російської церкви, стріляючи безвірних (як-от Ярославського) і засилаючи на каторгу представників інших церков. Або раз караючи за виступи проти Єжова і «єжовщини», а раз за підтримку того самого Єжова і «єжовщини» і т.д., і т.д.

І все це робилось з одвертим цинізмом і холодною жорстокістю, і все в грандіозних масштабах. А людина під тим режимом позбавлена людської гідності й найелементарніших людських прав. Коли громадянина (і то незалежно від його віку, стану та будь-яких заслуг перед народом) брано НКВС під арешт, то ніхто його не міг ані заступити, ані захистити. Інститут заступників на Сході (адвокатів) фактично не існував. Як не існували і відкриті суди для політичних. Мільйони людей знищено так, що невідомо, де вони ділися.

Відповідальність за батька (і не тільки тоді, як він був справді злочинцем, а вже тоді, коли він був заарештований) зразу ж перекидалась на дітей і всю родину, їх піддавано переслідуванням, терором.

Наприклад, беручи до в'язниці батька (а брали там усіх, причім раніше ламали ребра і викручували на допитах суглоби, а тоді вже пред'являли — часто через два роки — ордер на арешт і обвинувачення, зроблені за-

днім числом, щоб сяк-так формально закінчити справу; а було так, що раніше людину розстрілювали, а тоді вже встановлювали, що розстріляли не того, кого мали розстріляти, а випадково однофамільця) — отже, беручи до в'язниці батька родини і ще не вияснивши його провини, викидали його родину геть на вулицю, таврували їх ворогами народу, організовували цькування їх у суспільстві, позбавляли праці і засобів існування.

Так загинули мої діти, як і діти багатьох моїх колег по тюрмах.

Або мстилися на дітях за батьків і навіть за дідів, не приймаючи їх до вищих шкіл чи на виробництво тільки тому, що дід був колись куркулем чи офіцером або навіть рядовим вояком армії Української Народної Республіки чи якої іншої.

Це було стилем підрадянського життя.

Так довго потерпав я сам. Так само у ставленні до матерів. Мати може вмерти під дверима НКВС, благаючи про звістку щодо сина, але їй не скажуть нічого і не дадуть побачення, а ще будуть свердлити їй рану в серці брудними інсинуаціями й погрозами й вимагатимуть від нещасної матері признатися, з ким був знайомий син, тощо... І тероризуватимуть темну неписьменну стареньку жінку, зганяючи її зі світу. Так загинула моя мати. Або скалічивши в'язня на допиті і пхнувши його в камеру, йому не дають ніякої медичної допомоги. Лікар-енкаведист ставить напівбожевільній від мук жертві таку умову: «Або підпишете усе, що вимагає слідчий, і тоді я вас буду лікувати, або здихайте». А до цього треба ще взяти під увагу, що тая жертва ні в чім не повинна.

Я не хочу вертатись до СРСР тому, що там людина не варта й того, що комаха. Знищуючи людей за ніщо — за дрібниці, сказане слово, анекдот, скаргу на погане життя, та ще й роблячи це з одвертим цинізмом, більшовики виставляють такі формули: «В СРСР людей хватит і нечево церемонітса» та «Ліпше поламати ребра сотні невинних, як пропустити одного винного».

Тож не дивно, що по тюрмах і таборах в СРСР у 1936—1939 рр. сиділи коло 11 мільйонів людей. Тюрми були так переповнені, що в одиночних камерах, цебто з площею на одного чоловіка, сиділи по 25–30 людей, і так сиділи,

точніш стояли, по 10–11 місяців і більше «під слідством», цебто ще до в'яснення, чи вони справді в чомусь винні. І нікого те не обходило, що люди загинули живцем... Крім того, кожного з них мордовано на допитах.

І все те робилося за придуманим планом і вказівками з Кремля. Тобто була т. зв. «п'ятилітка реконструкції челавека». То ж його реконструювали так. Одначе коли процес дійшов до абсурду, коли не лишалось родини в СРСР, яку не зачепив терор, бо в ній був ворог народу, коли море заяв і писаних благань дітей і матерів ув'язнених і засуджених ворогів народу залило Кремль, а особливо Н. Крупську (дружину покійного Леніна), тоді Сталін, щоб заспокоїти громадську думку, виголосив на XVIII партз'їзді, що вороги народу пролізли в НКВС, перебили чесних «партійних більшовиків»... Цебто впродовж декількох років і з таким розмахом били... А сказавши так, велів зняти Єжова і відправити його у відпустку.

Чи може бути більший цинізм і глум над людиною? Глум над мільйонами людей... А провокаційне вбивство Кірова? Цей другий «підпал рейхстагу» інспірований для того, щоб виправити невдалий терор проти всіх опортуністів і незадоволених.

Кірова убив ніби правий опортуніст Ніколаєв. Але то був лише Вандерлюб ч. 2.

В «помсту за Кірова» розстрілювали людей «правих, лівих» і всіх інших масово, і то не тільки партійних опортуністів, а й тих безліч (і то найбільше) людей, які ніколи жодного стосунку до партії і опозиції не мали.

Так порозстрілювали українських митців і письменників.

Хвиля масових розстрілів прокотилася від Одеси до Владивостока, а кількість розстріляних така велика, що не тільки за Кірова, а й за самого Сталіна то була б зависока ціна. І то не рахуючи засланих на каторгу.

Прикладом такого глуму, цинізму, підступу, провокації, садизму, нічим не виправданої жорстокості рясніє ціла 27-літня більшовицька практика. І то не з випадку і «плями на сонці» — то є стиль більшовизму, його природи.

Ось чому я не хочу більшовизму і соціалістичної «родини».

Х

Я не хочу вертатись під більшовизм тому, що я сидів у тюрмах зі священниками різних церковних напрямків і бачив, як їх бито і мордовано. За наказом Сталіна їх винищено в СРСР, а церкви поруйновано, і цілих 25 років вибивано з людських душ найменші ознаки християнської релігії. В бруталний, підлий спосіб. І ось 1943 р. більшовизм вдався до релігії і став виступати в ролі захисника православної церкви.

Європа і весь світ може в це вірити — в те, що Сталін справді насаджує християнство, а його партія щиро вернулася до релігії. Але ми ніколи в це не повіримо. Тіні замучених священників стоять у нас перед очима, їхні кості ще не встигли зітліти.

Скоріше біблійний цар Ірод може навернутись до християнства, як його наступник ХХ ст. Сталін зробив з релігії знаряддя своїх політичних махінацій і тільки. А релігія як була викорінювана в СРСР, так і буде викорінювана.

Я не хочу вертатись до СРСР, тому що сталінський соціалістичний СРСР — то є суцільний концтабір поневолених людей всіх 100 національностей — людей безправних, стероризованих, голодних, убогих.

За чверть століття вони від більшовизму нічого не дістали, крім тюрем, річок крові і сліз... І вони нічого не дістануть, доки існує більшовизм.

Більшовизм — це є насильство над людиною, це є рабський труд, це є сваволя політичної кліки, це є новітнє кріпацтво, це є терор фізичний і духовний, це є злидні, це є голод, це є війна.

ХІ

Я не хочу вертатись на свою Вітчизну, доки там панує більшовизм, тому що Сталін нищив Україну в парі з Гітлером. Сталін є союзником Гітлера з 1939 р. Але для нас, українців, він є союзником Гітлера ще з раніших часів. Гітлер мав за мету винищити нас в ім'я панування фашистської Німеччини на нашій землі. Сталін нищив і нищить нас в ім'я панування своєї партії і її т. зв. «марксо-ленінської доктрини», а фактично в ім'я панування російського червоного фашизму на нашій землі і в цілому світі.

Сталін поміг Гітлерові і вимордував нас по Сибірах і казематах. Гітлер допоміг Сталінові, вимордувавши нас по Дахау та в тяжкій неволі. Ми не склали зброї в боротьбі проти своїх напасників і не складемо її, хоч нас, 40-мільйонний український народ, вже майже стерто з лиця землі. Ось чому я і сотні тисяч нас не хочемо вертатись додому в «країну соціалізму».

XII

Я вернусь до своєї Вітчизни з мільйонами своїх братів і сестер, що перебувають тут, в Європі, і там, по сибірських концтаборах, тоді, коли тоталітарна кривава більшовицька система буде знесена так, як і гітлерівська, коли НКВС піде вслід за гестапо, коли червоний російський фашизм щезне так, як щез фашизм німецький...

Коли нам, українському народові, буде повернено право на свободу і незалежність в ім'я християнської правди і справедливості.

Людині, що виросла в нормальних людських умовах, тяжко повірити у все, що діялось там, на одній шостій частині світу, за китайським муром.

Нам світ може не повірити! Добре!

То нехай нам влаштують суд. Нехай нас судять, але в Європі, перед лицем цілого світу. Нехай нас обвинувачують у чому хочуть, але нехай нас судять представники цивілізованого світу. Всі оті сотні тисяч нас, утікачів від більшовизму, сядуть на лаву підсудних.

Нехай нам влаштують суд.

Але на такий суд Сталін не піде!

Ми того суду не боїмося, але він його боїться — «сонцюподібний», «батько народів», «наймудріший з мудрих», «найдемократичніший з демократичніших» боїться такого суду, бо то був би суд на ним і над цілим більшовизмом, то був би небувалий і найцікавіший скандал в історії.

Сталін це знає і поспішає вихопити нас найшвидше, а іноді застосовуючи і методи викрадання та фізичного знищення окремих осіб у руїнах гітлерівського рейху.

Злодій є злодій, і такі його методи.

Примітка. Посилаючи це до публікації у світ, я свідомий того, що в разі появи цього листа в пресі більшовики руками НКВС замордують решту моєї рідні, якщо там ще хтось живий. Одначе я прошу його видрукувати і підписати повним ім'ям. Усе, що я мав до страчення, вже стратив.

1946 р.

¹ На той час І. Багряний не знав, що Б. Антоненко-Давидович лишився живий.